

for at erstatte disse med mindre betænkelige, dernæst undersøge mulighederne for gennem optimering af produktionsprocesserne at begrænse anvendelsen af disse ved benyttelsen af lukkede systemer og endelig ved i videst muligt omfang at genanvende disse stoffer, produkter og materialer, således at de i mindst muligt omfang tilføres miljøet.

En sådan helhedsorienteret og forebyggende miljøpolitik stiller imidlertid krav om nye styringsmidler til supplerende af de styringsmidler, som findes i den gældende miljøbeskyttelseslov. Hertil kommer, at en sådan politik nødvendiggør, at der tilvejebringes et udbygget datagrundlag for så vidt angår de stof-, produkt- og materialestrømme, som før eller senere tilføres miljøet. Der må tilvejebringes forbedrede redskaber til prioritering af miljøbeskyttelsesarbejdet. Endvidere må der skabes betingelser for, at miljømyndighedernes indsats i højere grad end tidligere sker i samarbejde med virksomhederne og disses organisationer.

En miljøpolitik baseret på princippet om renere teknologi må gennemføres på alle niveauer i samfundet. Den vil stille krav til den enkelte forbruger eller ansatte om ændringer i adfærd og holdninger. Den vil stille krav til den enkelte virksomhed om mere kritisk at vurdere de enkelte processer, produktionsgangen, materialer og produkter. Den vil stille krav til de primære miljømyndigheder i kommuner og amtskommuner om i højere grad at inddrage selve produktionen i den miljømæssige tilsynsvurdering. Og den vil stille krav til de centrale miljømyndigheder om – i samarbejde med miljø-, forbruger-, erhvervs- og andre interesseorganisationer – løbende at foretage en vurdering af de realistiske muligheder for en omlægning af produktion og forbrug i retning af renere teknologi ved fastsættelsen af rammer for en nedbringelse af den samlede forurening på kortere og længere sigt. Endelig må en miljøpolitik baseret på princippet om renere teknologi nødvendigvis tage hensyn til og aktivt søge at påvirke miljøpolitikken internationalt, især i EF, ud fra samme synspunkter og perspektiver.

Lovforslaget indeholder en række bestemmelser, som tænkes anvendt til gennemførelsen af en sådan forebyggende miljøindsats baseret på princippet om renere teknologi. Det gælder således en række af de bemyndigelsesbestemmelser, som er indeholdt i kapitel 2. Endvidere er de gældende bestemmelser i miljøbeskyttelseslovens kapitel 5 i forslaget suppleret og ændret med henblik på at fremme en miljøregulering baseret på princippet om renere teknologi.

For at sikre en tilstrækkelig kvalificeret faglig vurdering af de egentlig teknologiske muligheder for an-

vendelse af renere teknologier på forskellige måder skønnes det nødvendigt, at denne sker på centralt niveau i et tæt samarbejde mellem de statslige miljømyndigheder og de berørte industri- og erhvervsorganisationer. Kun derved kan det sikres, at krav om gennemførelsen af nye teknologiske muligheder for en renere produktion og mindre forurenende produkter fastsættes i overensstemmelse med de økonomiske muligheder i samfundet.

Under alle omstændigheder bør det fremhæves, at krav om forureningsbegrænsning baseret på princippet om renere teknologi aldrig bør stilles som krav om anvendelse af en nærmere bestemt teknologi. Kravene bør derimod fastsættes som krav om et vist forureningsniveau ud fra, hvad der er opnåeligt ved anvendelse af renere teknologi. En miljøpolitik baseret på princippet om renere teknologi skal virke som et incitament til udviklingen og anvendelsen af stadig mindre forurenende teknologier, den skal ikke låse den teknologiske udvikling fast.

Forsigtighedsprincippet

På miljøkonferencen i Bergen maj 1990 blev det såkaldte forsigtighedsprincip fastslået. Tankegangen bag dette princip er, at tvivlen skal komme miljøet til gode, således at denne tvivl indbygges i de beslutninger, der træffes for at imødegå og forebygge forurening. I den gældende miljøbeskyttelseslovgivning er det næppe muligt at se et sådant princip udtrykt eksplicit hverken i forbindelse med tilladelser og godkendelser eller i forbindelse med håndhævelse af lovgivningen. Således angiver den gældende miljøbeskyttelseslovs § 1, stk. 3, at der ved bedømmelsen af omfanget af arten af foranstaltninger til at forebygge og imødegå forurening skal lægges vægt på de ydre omgivers beskaffenhed og forureningens virkning på disse. Dette modererede afvejningsprincip forudsætter, at forureningens virkning i forbindelse med fastlæggelse af foranstaltningerne kan fastlægges nogenlunde entydigt. Dette er af mange grunde ikke muligt, og et forsigtighedsprincip tilsiger derfor, at sammenhængen mellem foranstaltning og dennes miljømæssige virkning lempes i den forstand, at der kun skal være sandsynlighed for sammenhæng mellem foranstaltning og (skade-)virkning. Dermed skal styrken i foranstaltningerne sikre, at skadevirkningerne bliver så små som overhovedet muligt, selv om det ikke kan anses for sikkert, at disse virkninger overhovedet indtræder. I overensstemmelse hermed indeholder lovforslaget en ændring af lovens § 1, stk. 3, idet ordet *sandsynlige* er indført som en understregning af nedtoningen af kravet til en sikker sammenhæng mellem foranstaltning og miljømæssig virkning. Ved placeringen i lovens formålsbestemmelse